

Профільне навчання іноземних мов у старшій школі

У статті розглядається проблема профільного навчання у сучасній загальноосвітній школі. Акцентується увага на принципах профільного навчання, напрямках профілізації та рівнях опанування іноземною мовою в рамках окремого профілю.

Ключові слова: профільне навчання, напрями профілізації, рівень володіння іноземною мовою.

Сажко Л.А. Профильное обучение иностранным языкам в старшей школе

В статье рассматривается проблема профильного обучения в современной общеобразовательной школе. Акцентируется внимание на принципах профильного обучения, направлениях профилизации и уровнях владения иностранным языком в рамках отдельного профиля.

Ключевые слова: профильное обучение, направления профилизации, уровень владения иностранным языком.

Sazhko L. Professionally oriented teaching foreign languages at Senior School

The article deals with the problem of professionally oriented teaching at modern secondary schools. The principles of professionally oriented teaching are given; main directions and levels of foreign language acquisition are characterized.

Key words: professionally oriented teaching, directions of professionally oriented teaching, level of foreign language acquisition.

Сучасні вимоги до становлення громадянина суспільства як самостійної, відповідальної, толерантної особистості мають втілюватись у життя ще в період шкільного навчання. Особлива увага у вирішенні цього завдання приділяється учням старшої школи, які стоять перед вибором майбутньої діяльності. Саме цей період є найбільш сприятливим для створення фундаменту успішного оволодіння професійною майстерністю. Формування потреби до самовизначення у відповідності з інтелектуальними можливостями особистості, підготовка спеціалістів високого рівня освіченості й культури стають реальними в умовах переходу до профільного навчання, для якого характерними є спрямованість на професійне самовизначення старшокласників та диференціація навчання. **Метою статті** є дослідження питання профільного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах та уточнення місця іноземної мови (ІМ) у визначених профілях.

Нагадаємо, що **профільне навчання** — це вид диференційованого навчання, при організації якого враховуються освітні потреби, нахили і здібності учнів, створюються умови для їхнього професійного спрямування, що забезпечується відповідним чітким визначенням цілей, уточненням змісту і структури навчального процесу. **Мета профільного навчання** визначається як забезпечення можливостей рівного доступу учнівської молоді до здобуття початкової допрофесійної та загаль-

ноосвітньої профільної підготовки, неперервної освіти протягом усього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Мета профільного навчання узгоджується з **головною метою української системи освіти**, якою є, як зазначено у національній доктрині розвитку освіти, створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України, формування покоління, здатного навчатися упродовж життя (Національна доктрина розвитку освіти). У зв'язку із визначеною метою система освіти має забезпечити:

- формування особистості як професіонала, що усвідомлює свою приналежність до сучасної цивілізації;
- розвиток у підростаючого покоління творчих здібностей, підтримку обдарованих дітей та молоді, формування навичок самоосвіти і самореалізації особистості;
- підготовку людей високої освіченості й культури, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, мобільності в освоєнні та впровадженні новітніх технологій;
- різноманітність типів і видів закладів освіти, варіативність навчальних програм, індивідуалізацію навчання й виховання;
- доступ до якісної освіти в системі загальної середньої освіти;
- оптимізацію структури освітньої мережі, створення умов для профільного, екстернатного і дистанційного навчання;
- варіативність здобуття базової або повної загальної середньої освіти відповідно до здібностей та індивідуальних можливостей;
- неперервність освіти впродовж усього життя;
- наступність змісту і координацію освітньо-виховної діяльності на різних ступенях освіти;
- формування потреби і здатності до самонавчання відповідно до інтелектуальних можливостей особистості.

Зазначені вище вимоги дають можливість визначити основні завдання загальноосвітньої школи таким чином:

- різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування ціннісних орієнтацій, задоволення інтересів і потреб;
- виховання в учнів любові до праці, забезпечення умов для їх життєвого і професійного самовизначення, формування готовності до свідомого вибору й оволодіння майбутньою професією [6].

Вирішення сформульованих завдань особливо актуалізується у старшій школі, яка є останнім етапом одержання повної загальної середньої освіти. Ця школа має функціонувати переважно як профільна, що створює значно кращі умови для диференційованого навчання

та врахування індивідуальних особливостей розвитку кожного учня. Саме на цьому етапі доцільним є поглиблене вивчення окремих предметів, широке використання курсів за вибором, факультативів. Необхідно зауважити, що **профільність навчання** визначається з урахуванням освітніх потреб учнів, кадрових можливостей і матеріальної бази школи, перспектив здобуття подальшої освіти випускниками школи. Профільне вивчення ряду предметів забезпечує належний рівень підготовки випускників шкіл до вступу у вищі навчальні заклади. Профільність навчання може бути реалізована у загальноосвітніх навчальних закладах різного типу: однопрофільних і багатoproфільних школах, спеціалізованих школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах, школах з класами з поглибленим вивченням окремих предметів. У деяких випадках у школі або в окремому класі може бути організовано навчання за універсальним напрямом. В такому разі задоволення освітніх запитів учнів здійснюється за рахунок введення курсів за вибором, які дають змогу поглибити або професійно спрямувати зміст споріднених базових предметів. У сільській місцевості, де немає паралельних класів і профільне навчання неможливо забезпечити в рамках окремої школи, перспективним є створення опорної школи з пришкільним інтернатом, поширення різних форм дистанційного профільного навчання для обдарованої молоді.

Розглянемо завдання профільного навчання. У відповідних державних документах визначені наступні **завдання профільного навчання**:

- створення умов для врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів старшої школи у процесі їхньої загальноосвітньої підготовки;
- виховання в учнів любові до праці, забезпечення умов для їхнього життєвого і професійного самовизначення, формування готовності до свідомого вибору й оволодіння майбутньою професією;
- формування соціальної, комунікативної, інформаційної, технічної, технологічної компетенцій учнів на допрофільному рівні, спрямування підлітків щодо майбутньої професійної діяльності;
- забезпечення наступно-перспективних зв'язків між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю [1].

Необхідно також вказати, на яких **принципах ґрунтується профільне навчання**. Такими принципами є:

- принцип фуркації (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями та нахилами);
- принцип варіативності й альтернативності (освітніх програм, технологій навчання і навчально-методичного забезпечення);
- принцип наступності та неперервності (між допрофільною підготовкою і профільним навчанням, професійною підготовкою);
- принцип гнучкості (змісту і форм організації профільного навчання, забезпечення можливості зміни профілю);

- принцип діагностико-прогностичної реалізованості (виявлення здібностей учнів для їх обґрунтованої орієнтації на профіль навчання).

Під **профілем навчання** розуміють спосіб організації диференційованого навчання, спрямований на поглиблене і професійно орієнтоване вивчення циклу споріднених предметів. Профіль навчання визначається з урахуванням освітніх потреб замовників освіти; кадрових, матеріально-технічних інформаційних ресурсів школи, соціокультурної і виробничої інфраструктури регіону, перспектив здобуття подальшої освіти молодим поколінням.

Зазначимо, що диференціація навчання починається у старших класах неповної середньої школи (8-9 кл.) і на цьому етапі має орієнтовний характер. Цей етап професійної орієнтації має за мету допрофільну підготовку учнів, сприяє у виборі ними напряму профільного навчання у старшій школі. **Допрофільна підготовка** здійснюється завдяки введенню курсів за вибором, факультативів, предметних гуртків тощо. Метою такої підготовки є допомога учням у здійсненні свідомого, самостійного вибору профілю навчання у повній середній школі, визначення сфери майбутньої професійної діяльності. Науковцями визначені також такі завдання допрофільної підготовки учнів восьмих-дев'ятих класів:

- розвиток в учнів образу „Я“, до складу якого входить рефлексія і пов'язані з нею здібності до адекватної самооцінки, оцінки ситуацій, явищ, дій оточуючих, комунікативних умінь, виявлення в них інтересів, нахилів, загальних і спеціальних здібностей до різних видів діяльності, розвиток пізнавальних інтересів для подальшого виявлення професійних устремлень;
- розширення знань учнів про світ праці і професій;
- освоєння відповідних навичок у процесі різноманітної дослідницької діяльності, надбання практичного досвіду в різних галузях освітньої та професійної діяльності з метою свідомого вибору профілю навчання в повній середній школі;
- уточнення освітнього запиту щодо профілів навчання з боку учнів і їх батьків до освітнього закладу;
- забезпечення неперервності й послідовності допрофільної підготовки, профільного навчання і професійної освіти;
- розвиток мотиваційно-ціннісного складника професійного самовизначення старшокласників;
- розвиток стійкої життєвої позиції, відповідальності за прийняте рішення [10].

Допрофільна підготовка складається із трьох компонентів, а саме: **інформування, орієнтації** стосовно вибору профілю та **психолого-педагогічної діагностики** учнів з метою виявлення їх професійних інтересів та нахилів. **Інформаційна робота** полягає в ознайомленні учнів з різними навчальними закладами для можливої подальшої освіти, умовами прийому і навчання у цих закладах, відвідування днів відкритих дверей. **Профільна орієнтація** спрямована на надання учням психолого-педагогічної підтримки в проектуванні варіантів продовження навчання у профільних і непрофільних класах, у закладах про-

фесійної освіти, а також готовності до соціального, професійного й культурного самовизначення. *Психолого-педагогічна діагностика* охоплює такі види діяльності вчителя як спостереження за учнями, проведення опитування, опис поведінки. Отримані дані накопичуються, оцінюються, аналізуються і виявляються тенденції щодо можливостей подальшого розвитку учня та визначення його професійної спрямованості. За результатами інформування, орієнтації та психолого-педагогічної діагностики учням дев'ятого класу пропонуються відповідні профільні курси. Так, наприклад, допрофільна підготовка школярів з іноземної мови з орієнтацією на філологічний профіль може включати такі курси: *предметно-орієнтований* курс «Іноземна мова», метою якого є поглиблення й розширення тем базової програми, і *міжпредметний (орієнтаційний)* курс, метою якого є ознайомлення учнів з такими явищами як мова і мовлення, їх роль в житті людей та в культурі, орієнтація учнів у світі сучасних професій. Компонентами такого курсу можуть бути: іноземна мова та основи лінгвістики; іноземна мова та основи зарубіжної літератури; іноземна мова та основи перекладу; іноземна мова і міжнародна журналістика; іноземна мова і туристичний бізнес; іноземна мова і основи країнознавства [5].

На старшому ступені середньої школи здійснюється профільна диференціація навчання за рахунок поглибленого вивчення навчальних дисциплін певного профілю. У проекті Концепції профільного навчання у старшій школі визначені структура цього навчання та особливості його організації. У структурі профільного навчання виокремлені такі **напрями профілізації** та їх **навчальні профілі**:

- **Суспільно-гуманітарний напрям – профілі:** філологічний, історико-правовий, економічний, юридичний та ін.;
- **Природничо-математичний напрям – профілі:** математичний, хіміко-біологічний, географічний, медичний, екологічний та ін.;
- **Технологічний напрям – профілі:** інформатика, виробничі технології, проектування та конструювання, дизайн, транспорт, менеджмент, побутове обслуговування, народні ремесла та ін.;
- **Художньо-естетичний напрям – профілі:** музичний, образотворчий, хореографічний, театральний, мистецтвознавчий та ін.;
- **Спортивний напрям – профілі:** атлетика, гімнастика, плавання, спортивні ігри, туризм та ін.

Для кожного профілю визначаються відповідні предмети і їх зміст. Зміст кожного профілю має *інваріативну* й *варіативну* частини, до складу яких входять **базові загальноосвітні предмети, профільні загальноосвітні предмети і курси за вибором**. Сукупність названих предметів і курсів має забезпечити як загальноосвітню, так і спеціалізовану поглиблену підготовку учнів до майбутньої професійної діяльності. До *інваріативного складника змісту* середньої освіти входять **базові загальноосвітні предмети**, вивчення яких є обов'язковим для всіх профілів. Нагадаємо ці предмети: українська мова, українська література, іноземна мова, зарубіжна

література, історія України, всесвітня історія, правознавство, алгебра і початки аналізу, геометрія, інформатика, фізика, хімія, біологія, географія, фізкультура, трудове навчання, мистецтвознавство (за Державним загальноосвітнім стандартом). Необхідно зазначити, що зміст базових навчальних предметів може інтегруватися, скорочуватися на користь профільних предметів, що регулюється типовим навчальним планом. Опанування того чи іншого предмета може здійснюватися за програмами загальнокультурної, загальноосвітньої чи профільної підготовки, що й обумовлює диференціацію рівня засвоєння змісту базових загальноосвітніх предметів.

Варіативний складник змісту освіти складають **профільні загальноосвітні предмети і курси за вибором**, в рамках вивчення яких реалізуються цілі і завдання кожного профілю. Профільні загальноосвітні предмети є **обов'язковими** для учнів, які обрали даний профіль навчання. Профільні предмети вивчаються поглиблено. Курси за вибором – це навчальні курси, які входять до складу профілю навчання з метою поглиблення і розширення змісту профільних предметів або забезпечення початкової професійної спеціалізації навчання. Орієнтовне співвідношення обсягу базових загальноосвітніх, профільних предметів та курсів за вибором визначається пропорцією 60 : 30 : 10 [5: 138].

Уведення профільного навчання у старшій школі вимагає визначення рівнів опанування змістом різних предметів, у тому числі й іноземною мовою. У Концепції профільного навчання ці рівні представлені таким чином: **рівень стандарту, академічний та профільний** рівні. Ці рівні відповідають *першій, другій і третій моделям* (або типам) організації освіти у загальноосвітніх навчальних закладах. Розглянемо питання оволодіння ІМ на вказаних рівнях. Для рівня **стандарту (перша модель)** характерним є *обов'язковий мінімум* змісту навчальних предметів, що не передбачає подальшого і глибокого їх вивчення (наприклад, іноземна мова у фізико-математичному чи природничому профілі). Навчання ІМ в таких профілях зорієнтоване на формування в учнів іншомовної комунікативної компетенції, достатньої для здійснення спілкування у різних ситуаціях, обговорення суспільних та інших проблем, отримання інформації з різних джерел, поглиблення знань про мову. Володіння ІМ учнями класів, де цей предмет не є фаховим, має досягти рівня В1 (незалежний користувач, рубіжний рівень) у відповідності із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти. Зазначений рівень стандарту передбачає також удосконалення навичок самостійної навчальної діяльності учнів, розвиток їх інтелектуальних, творчих здібностей, що складає базу для подальшої освіти. Для **академічного рівня (друга модель)** визначено обсяг змісту, який є *достатнім* для подальшого вивчення певних предметів у вищих навчальних закладах. Така особливість змісту навчання притаманна тим предметам, які *не є профільними*, але є *базовими* або *близькими* до профільних (наприклад, іноземна мова у філологічному профілі з поглибленим вивченням рідної мови і літератури). У відповідності із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної

освіти академічний рівень з ІМ має дещо перевищувати В1+ (незалежний користувач, рибіжний рівень, дещо вищий рівня В1). Профільний рівень (*третя модель*) підготовки передбачає орієнтацію на майбутню професію, що спрямовує процес навчання на поглиблене оволодіння обраними предметами. Поглиблене вивчення ІМ забезпечується дисциплінами за вибором у філологічному профілі, зміст яких базується на інтеграції всередині предметної галузі «Філологія», на взаємопов'язаному й порівняльному засвоєнні рідної та іншомовної культури. Необхідно зазначити, що профільна спрямованість навчання ІМ є додатковим компонентом базового рівня (тобто рівня стандарту). Випускники цих класів мають оволодіти у процесі навчання, на думку вчених, основами філологічної компетенції, удосконалити свої духовні якості як особистості, засвоїти норми поведінки різних культур, сформувати моральні ідеали, розвинути здатність до творчої самостійної роботи. Філологічний профіль передбачає підготовку учнів до продовження освіти у педагогічному, лінгвістичному та інших спеціалізованих вищих навчальних закладах. У порівнянні з нефілологічними класами специфіка змісту навчання ІМ у філологічних класах полягає у збільшенні обсягу продуктивного мовного матеріалу, поглибленні та систематизації лінгвістичних, країнознавчих і літературознавчих знань учнів, удосконаленні вмінь в усіх видах мовленнєвої діяльності, розширенні спектра ситуацій професійно орієнтованого іншомовного спілкування [2]. Професії, якими можуть оволодіти учні у майбутньому, зорієнтовані на викладання іноземних мов, перекладацьку діяльність, міжнародну журналістику. Рівень володіння ІМ випускниками такого профілю має відповідати рівню В2 (незалежний користувач, просунутий рівень) за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти.

Кількість годин на підготовку з ІМ у профільному класі може бути збільшена у порівнянні із загальноосвітнім за рахунок варіативного компонента змісту освіти, який передбачає введення курсів за вибором профільної спрямованості з ІМ. Чинними програмами для профільної школи рекомендуються такі курси з ІМ: «Література», «Країнознавство», «Технічний переклад», «Ділове мовлення» (Програми ... 2003:116-150).

У Програмах для середньої школи передбачено також диференціацію змісту освіти відповідно до профілю навчання, розвиток умінь професійно орієнтованого використання ІМ відповідно до певної галузі знань, введення курсів, які викладаються іноземною мовою і пов'язані з орієнтацією на майбутню професію.

Зарубіжні науковці (І.Л.Бім, В.В.Сафонова, О.М.Соловова, П.В.Сисоєв) та вітчизняні (Л.Я.Зеня) визначають наступні варіанти місця і ролі ІМ як навчального предмета у структурі профільного навчання: 1) навчання ІМ у філологічному класі; 2) навчання ІМ у класах інших профілів (нефілологічні класи). Мета навчання ІМ в рамках філологічного профілю, як зазначалось вище, полягає у поглибленні її вивчення. У нефілологічному профілі вивчення ІМ може розглядатися як мета навчання і як засіб реалізації профільного навчання, засіб вивчення іншого

предмета, тобто поглиблене вивчення ІМ за рахунок профільної спеціалізації. Профільна спеціалізація характеризується, як зазначає Л.Я.Зеня, такими особливостями:

- 1) спрямованість на можливе використання ІМ у межах обраного профілю;
- 2) розширення інформації у профільних освітніх галузях за рахунок використання профільних текстів з ІМ, оволодіння певною кількістю відповідних профілю іншомовних термінів, збагачення активного словника мінімуму в межах профільної проблематики, збільшення обсягу рецептивного і потенціального словників, активізації рецептивного граматичного матеріалу;
- 3) підсилення діяльнісного складника за рахунок використання перекладу як професійно орієнтованого вміння, широкого використання професійно орієнтованої проектної діяльності, організації професійно орієнтованого іншомовного спілкування [5].

Навчання ІМ у профільних класах передбачає також використання інтегрованих технологій, тобто таких технологій навчання, які притаманні як ІМ, так і іншому предмету, що вивчається поглиблено. Наприклад, ІМ та економіка в економічному профілі, або ІМ і правознавство у правовому профілі, ІМ і географія у природничому профілі тощо. Інтегровані технології реалізуються в інтегрованих курсах, які пропонуються учням для вибору і доповнюють основний профільний курс. У профільно орієнтованих мовних курсах ІМ виступає не як мета, а як засіб навчання і такий курс не повинен дублювати профільний, що читається рідною мовою. Метою таких курсів є поглиблення, розширення знань учнів з профільного предмета засобами ІМ, а також підвищення рівня володіння нею. Рівень володіння ІМ учнями, які навчаються за нефілологічними профілями, але при цьому опановують іншомовні інтегровані курси, має відповідати рівню В1+ (за Загальноєвропейськими Рекомендаціями) із поглибленим вивченням профільної тематики (на відміну від рівня В1+ для класів, де ІМ вивчається як загальноосвітній предмет).

Організація навчання ІМ в сучасній профільній школі здійснюється на основі реалізації *особистісно-орієнтованого і професійно орієнтованого* підходів. За особистісно-орієнтованим підходом навчання центроване навколо особистості, а не спрямоване на неї, учень сам будує свою освітню траєкторію і несе відповідальність за результати своєї діяльності, виступає повноправним учасником навчально-виховного процесу. Особистісно-центроване навчання відповідає потребам сьогоденної освіти, орієнтує учнів на вибір майбутньої професії. Такий підхід спрямований на розкриття творчих сил, потенційних можливостей кожного школяра, стимулює його всебічний розвиток та бажання самоосвіти і самоудосконалення. Навчання ІМ в рамках особистісно-і професійно орієнтованих підходів модифікується у зв'язку з уточненням змісту навчання для кожного профілю. Учень, визначившись із профілем навчання, має можливість набути особистісно значущих знань, навичок та вмінь, що значно підвищує мотивацію навчання. Інтегративний характер змісту навчання ІМ в різних про-

філях забезпечує прискорення процесу соціалізації учнів, включення їх в реальну соціокультурну діяльність.

Особистісно-орієнтований і професійно орієнтований підходи зумовлюють необхідність, як було зазначено вище, ставити учня в центрі процесу навчання, організовувати його взаємодію з іншими учнями, надавати процесу навчання реальної практичної спрямованості. Цієї мети можна досягти за допомогою таких сучасних технологій як «*навчання у співробітництві*», «*метод проектів*», «*професійно орієнтована рольова гра*» і «*портфоліо учня*».

Технологія «*навчання у співробітництві*» спрямована на навчання разом. Учні, виконуючи спільне завдання, вчать, знаходять креативні рішення і допомагають один одному. В основі такої діяльності лежить співпраця, успіх усієї команди або групи залежить від внеску кожного учасника.

«*Метод проектів*», за визначенням Є.С.Полат, передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють розв'язати ту чи іншу проблему завдяки самостійним діям учнів з обов'язковою презентацією результатів [7]. Робота над проектом дає можливість розвивати творчі можливості учнів, вирішувати різні комунікативні задачі, які стимулюють мисленеву діяльність, залучати до діалогу культур поза мовним середовищем. Проектна робота забезпечує вихід іншомовної мовленнєвої діяльності в інші види діяльності (пізнавальну, ігрову, трудову, естетичну, екологічну, дослідницьку), що надає процесу навчання ІМ практичної спрямованості, профільної спеціалізації.

«*Професійно орієнтована рольова гра*» є одним з ефективних видів сучасних технологій навчання. Використання ролевих ігор такого типу дає можливість наблизити процес навчання до реальних умов спілкування, моделювати різні ситуації майбутньої професійної діяльності, підвищувати рівень володіння іншомовною комунікативною компетенцією. Професійно орієнтована рольова гра стимулює пошук учнями оптимальних рішень поставленого завдання, сприяє розвитку вмінь аргументувати власну точку зору, переконувати, впливати на співрозмовників.

Наступною технологією є «*портфоліо учня*». Науковці визначають «портфоліо учня» як інструмент самооцінки власної пізнавальної, творчої праці учня, рефлексії його власної діяльності, як комплект документів, самостійних робіт учня [7]. Портфоліо зорієнтоване на процес оцінювання і самооцінювання навчальних досягнень. Розрізняють **дві групи портфоліо: портфоліо зовнішніх досягнень і портфоліо особистого розвитку.**

До **портфоліо зовнішніх досягнень** відносять *портфоліо документів* (табелі успішності, почесні грамоти й дипломи, листи-відгуки, сертифікати про участь у різних олімпіадах, свідоцтва про закінчення спортивної, художньої чи музичної шкіл тощо), *портфоліо творчих робіт* (реферати, конкурсні та оригінальні творчі роботи, проекти, доповіді), *рейтингове портфоліо* (колекція контрольних робіт і діагностичних зрізів з навчального предмета, яка дає можливість педагогам і самому учневі визна-

чити своє рейтингове місце за певною таблицею). **Портфоліо особистісного розвитку** являє собою перелік соціально значущих якостей, характеристик, зміна яких досліджується в динаміці навчально-професійного розвитку та індивідуального становлення учнів старшого шкільного віку. Призначенням такого портфоліо є пізнання особистісних особливостей з метою їх удосконалення у певному напрямі. Портфоліо розвитку – це фіксація здобутків на шляху реалізації планів особистісного зростання.

Підсумовуючи викладене у статті, можна дійти такого висновку: сучасний рівень розвитку суспільства потребує підготовки високоосвічених фахівців для усіх сфер життя, що висуває все більші вимоги до системи освіти загальноосвітніх навчальних закладів. Особливо актуальним у зв'язку з цим є питання упровадження профільного навчання в середній школі. Подальші розвідки будуть спрямовані на дослідження проблеми вивчення ІМ у різних профілях навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніскіна Н. О. Організація профільного навчання в сучасній школі / Н.О. Аніскіна – Х.: Видав. гр. «Основа», 2003. – (серія «Бібліотека журналу “Управління школою”»); Вип. 8-9). – 176 с.
2. Бим И. Л. К проблеме профильного обучения иностранным языкам на старшей ступени полной средней школы / И. Л. Бим // Иностранные языки в средней школе. – 2004. – № 6. – С. 8-14.
3. Бим И. Л. Профильное обучение иностранным языкам на старшей ступени общеобразовательной школы. Проблемы и перспективы / И. Л. Бим – М.: Просвещение, 2007. – 211 с.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: «Ленвіт», 2003. – 273 с.
5. Зеня Л. Я. Навчання іноземних мов у старшій профільній школі: Лекційно-практичний курс: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. Я. Зеня – Горлівка: Видавництво ГДПІМ, 2008. – 340 с.
6. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – № 33.
7. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е.С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; под ред. Е. С. Полат. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2005. – С. 67- 79.
8. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. Іноземні мови. 2-12 класи. – К.: ВТФ «Перун», 2005. – 208 с.
9. Програми для профільного навчання. Іноземні мови. 10-11 класи. – К.: Навчальна книга, 2003.
10. Профильное обучение в условиях модернизации школьного обучения. Сборник научных трудов / Под ред. Ю. И. Дика, А. В. Хуторского. – М.: ИОСО РАО, 2003. – 369 с.

Отримано 25.01.11